

LOKALNE FORMY ARCHITEKTONICZNE

Nowa Biała

Gmina: **Nowy Targ**

Mezoregion: Kotlina Orawsko - Nowotarska

Typ krajobrazu: Miejskie

Podtyp krajobrazu: Miejscowości z zachowanym układem historycznym

Typ i podtyp krajobrazu: 09a

Rodzaj zabudowy: Zagrodowa zwarta

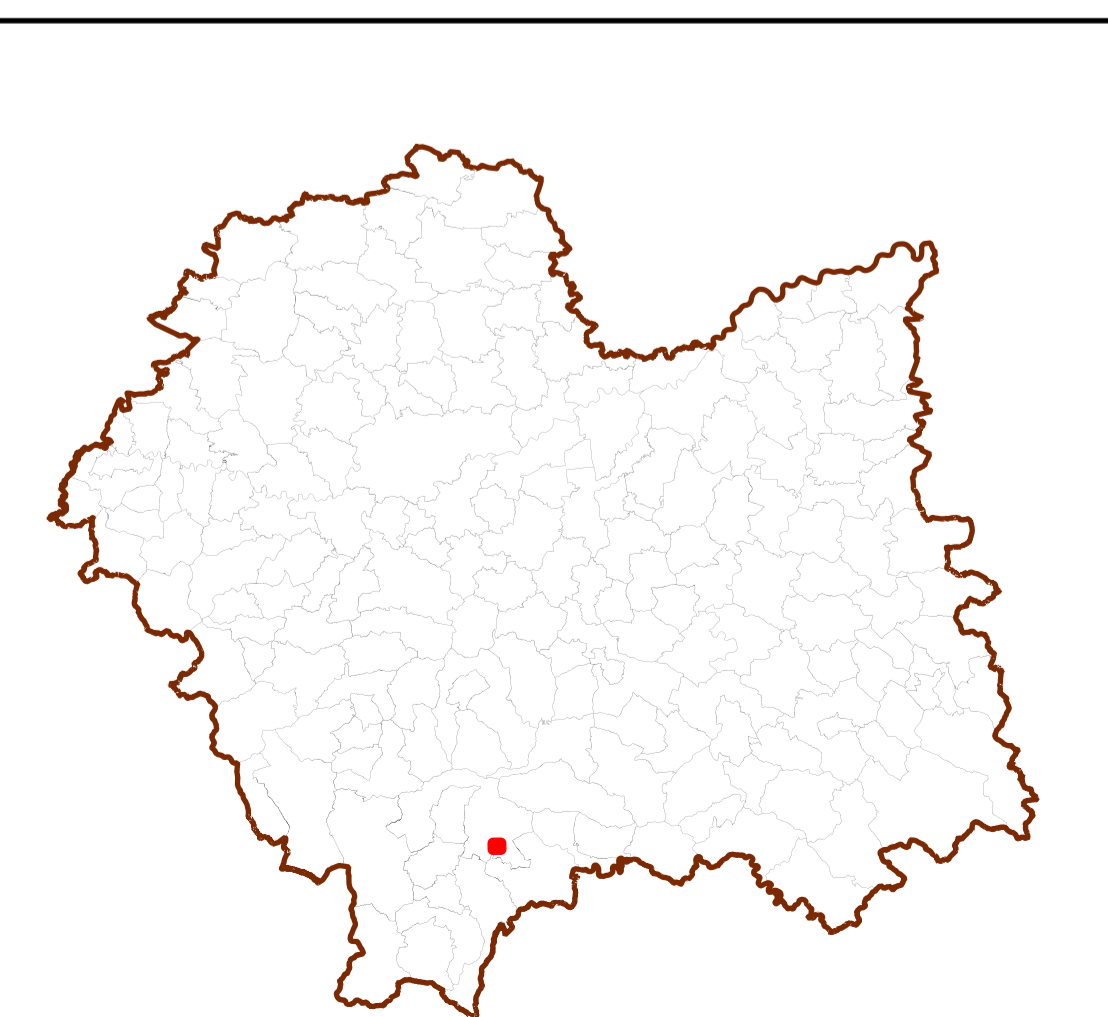
Kategoria zabudowy: Mieszkalno-zagrodowa

Zabudowa objęta ochroną konserwatorską:

- sakralna
- mieszkalna/mieszkalno-usługowa
- inna

Zabudowa nieobjęta ochroną konserwatorską:

- posiadająca cechy LFA

 Oś widokowa Granica LFAKościół pw.
św. Katarzyny Aleksandryjskiej

NAZWA LFA		NOWA BIAŁA	
LOKALIZACJA		<ul style="list-style-type: none"> – Wieś położona w regionie geograficznym Kotliny Orawsko-Nowotarskiej; historycznie i etnograficznie należy do Spisza. – Znajduje się w granicach Południowo Małopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. – Jest jedną ze spiskich wsi o XIV-wiecznej tradycji lokacyjnej, związanej z kolonizacją na prawie niemieckim, prowadzoną przez węgierski ród Berzewicznych. 	
KATEGORIA	Funkcja	Mieszkalno-gospodarcza i zagrodowa	
	Rodzaj	Zwarta zabudowa wiejska	
	Spójność obszarowa	Zabudowa o czytelnym, historycznym układzie przestrzennym; unikalny przykład zachowanego rozplanowania i zabudowy wsi	
CECHA CHARAKTERYSTYCZNA (zał. nr 8 ust 3 pkt 1 - 7)		PARAMETRY	
układ zabudowy, w tym linia zabudowy		<ul style="list-style-type: none"> – Wieś o niwowym układzie gruntów, z układem przestrzennym ulicówki placowej, z wrzecionowatym placem pośrodku. – Osią układu są dwie równoległe ulice rozdzielone szerokim pasem ziemi, rozciągającym się prawie na całej długości wsi. Środkiem płynie potok łączący się z Białką – Zabudowa mieszkalna skupiona jest pasmowo wzdłuż ulic. Budynki stoją kalenicowo w stosunku do ich ciągów, we frontowych częściach działek siedliskowych. Przylegają bezpośrednio do ciągu ulicy z chodnikami lub poprzedzone są niewielkimi ogródkami – Działki siedliskowe posiadają zróżnicowane szerokości od 8 do 15 m i długości od 80 do 120 m. – Tradycyjnie za domem mieszkalnym usytuowana jest zabudowa inwentarska. Budynki stoją przy jednym z dłuższych boków działki, prostopadle w stosunku do domu. Niewielkie dziedzińce gospodarcze zamykają stajnie, stojące równoległe względem domu. Posiadają - podobnie jak dom przy ulicy – obszerną bramę przejazdową, prowadzącą z dziedzińca na zaplecze działki z ogrodem. W zamknięciu działki, za ogrodem sytuowana jest stodoła. Stoi w rzędzie z sąsiednimi stodołami, tworząc charakterystyczny dla spiskich wsi układ i linię ulicy stodołnej. 	
forma budynków, w tym:	gabaryty obiektów:	wysokość zabudowy	7 - 9 m
		proporcja i kształt bryły	<ul style="list-style-type: none"> – Tradycyjna zabudowa mieszkalna (drewniana i murowana) pochodzi z końca XIX i pierwszej poł. XX stulecia. – Domy mieszkalne są parterowe i jednopiętrowe, z poddaszami użytkowymi i częściowo z piwnicami. – Wzniesione są na planach prostokątnych lub planach zbliżonych do kwadratów – Mają szerokość od 8 do 15 m i głębokość od 8 do 16 m. – Posiadają bryły zarówno horyzontalne jak i wertykalne.

		<ul style="list-style-type: none"> – Rozplanowanie wewnątrz jest w większości dwutraktowe. – Charakterystycznym elementem fasady budynku jest obszerna brama przejazdowa na dziedziniec gospodarczy.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki 	ok. 3,5 – 4,0 m
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ proporcja pomiędzy wysokością górnej krawędzi elewacji frontowej, jej gzymsu lub attyki a wysokością dachu 	1: 1,1 , 1:0,8
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ geometria dachu (kąt nachylenia i układ połaci dachowych) 	Dachy w większości dwuspadowe o konstrukcji krokwiowo- jętkowej i krokwiowo-płatwiowej, symetryczne nachylenie połaci 35° - 45°
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poziom posadowienia parteru 	± 0,3 – 0,8 m
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wielkość i proporcja otworów okiennych i drzwiowych oraz podcieni 	<ul style="list-style-type: none"> – W budynkach starszych, parterowych zwykle 2 lub trzy otwory okienne prostokątne, o stosunkowo niewielkich rozmiarach względem powierzchni elewacji. – Wejście na posesję prowadzi obszerną, dwuskrzydłową bramą, często z furtką w skrzydle, umieszczoną w prostokątnym otworze elewacji frontowej. – W budynkach nowszych, jednopiętrowych, występują otwory okienne o różnych kształtach, od prostokątnych po kwadratowe. Są one stosunkowo duże względem powierzchni elewacji frontowej.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ procent przeszklenia elewacji 	Dla starszych 6 do 10 % dla nowszych budynków 8 -14 %
charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze		<ul style="list-style-type: none"> – Budynki wzniesione są w tradycyjnej konstrukcji zrębowej lub murowane z cegły. – Domy zrębowe posiadają szalunki deskowe z podziałami na strefy (podokapową, międzyokienną i podokienną). Są one szalowane różnymi układami desek, bardzo często w partiach podokiennych, z motywem fryzu arkadkowego z dodatkowo nadbitych na szalunek listew. Szalunki malowane są olejno. – Budynki o elewacjach tynkowanych posiadają podziały lizenowo-ramowe, lub kostkowe opracowanie narożników opracowywane kolorystycznie. W domach piętrowych elewacje zazwyczaj tynkowane są gładko, nie posiadają szczególnego detalu. – W połaciach frontowych dachów występują charakterystyczne dla spiskich wsi, długie facjaty o wydatnych daszkach pulpitowych, z parami okienek w ścianie czołowej. Występują również mniejsze facjaty o daszkach dwuspadowych, umieszczane często po dwie w połaci dachu.
stosowane materiały wykończeniowe		Drewno, tynk, farba
charakterystyczne cechy elewacji budynków, w tym:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kolorystyka 	Jasno i ciemnobrązowe szalunki, tynki w kolorach pastelowych, jasnych
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy stolarki okiennej i drzwiowej: kolorystyka, podział kwater okiennych i drzwiowych, stosowane materiały 	– Stolarka drzwiowa starszych domów parterowych w większości jest drewniana, z oknami dwu lub trójskrzydłowymi (poprzecznie umieszczonym gór skrzydło – lufciku). Stolarka mocowana jest w futrynach skrzynkowych, obwiedzionych opaskami, z drewnianymi podokiennikami, lakierowana olejno.

		<ul style="list-style-type: none"> - W budynkach nowszych, piętrowych występuje zróżnicowana stolarka trójkwaterowa, trójpolowa lub dziewięciopolowa z podziałami szprosowymi. W części budynków zamontowana jest współczesna stolarka okienna zespolona. - Stolarka drzwiowa domów jest przeważnie płycinowa, jedno i dwuskrzydłowa. Szczególne opracowanie posiadają bramy wjazdowe, których skrzydła zdobione są detalem stolarskim w formie jodełek, arkadek, rombów, rozet, kwiatów i opracowane są kolorystycznie.
charakterystyczne cechy dachów budynków, w tym:	▪ kolorystyka	Szare, ceglasczerwone, brązowe
	▪ stosowane materiały	Dachówka cementowa, dachówka ceramiczna, blachy dachówkowe, eternit
charakterystyczne cechy obiektów małej architektury i ogrodzeń, w tym:	▪ gabaryty	-
	▪ detal architektoniczny	W elewacjach budynków pomiędzy oknami występują małe sklezione wnęki w których umieszczane są figurki świętych. Ogrodzenia działek wykonane są w różnych technikach (płoty sztachetowe, z siatki metalowej, paneli, mieszane)
	▪ stosowane materiały	Drewno, metal, beton, bloczki i cegła.

